

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ВИРОЩУВАННЯ КАРТОПЛІ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

А. В. Толмачова, к.геогр.н., доц.

Кафедра агрометеорології та агроекології

alla.tolmach@ukr.net

Сільське господарство є однією з найбільш чутливих галузей економіки, оскільки його продуктивність тісно пов'язана з природними умовами, зокрема кліматом. Постійно зростаюча нестабільність кліматичних умов та зміни погоди, що виявляються в частих посухах, надмірних опадах, температурних коливаннях, можуть мати суттєвий вплив на процеси росту, розвитку й формування урожайності сільськогосподарських культур, таких як картопля.

Картопля як стратегічно важлива сільськогосподарська культура за рівнем споживання у всьому світі посідає четверте місце після пшениці, рису та кукурудзи, воістину вважаючись «другим хлібом».

Світова площа під картоплею становить близько 18 млн га. В Європі посівна площа займає до 13 млн га. Світове виробництво картоплі становить близько 300 млн т. з деякими відхиленнями по роках. Основну частину картоплі в світі вирощують країни Європи. В Україні площі під картоплею займають приблизно 1,5 млн га.

Вирощування картоплі завжди було і залишається актуальною темою для населення України. Її вирощують в усіх ґрунтово-кліматичних зонах. Основні посівні площі картоплі розміщені у Поліссі (близько 60%) та в Лісостепу (30%). Середня врожайність бульб у сприятливі роки досягає 157,2-166,4 ц/га. Природні умови України дозволяють вирощувати в зоні Полісся та Лісостепу по 200-400 ц/га бульб. Щорічне виробництво картоплі в останні роки становить 20-23 млн т [1, 2].

Щоб оцінити економічну ефективність виробництва картоплі необхідно здійснити всебічний аналіз процесу виробництва і збуту, аналіз основних показників ефективності виробництва. Але перед здійсненням такого аналізу важливим напрямком дослідження є вивчення динаміки валових зборів та основних факторів, що впливають на цей показник – рівня урожайності та посівних площ. Структура посівних площ залежить від загальної площі сільськогосподарських угідь, від потреб господарств в певній сільськогосподарській продукції, від наявності насінневого матеріалу та можливості його придбання при нестачі, від потреб тваринницької галузі в продукції рослинництва. Незаперечно найважливішим фактором підвищення врожайності всіх сільськогосподарських культур та якості продукції є

раціональне їх розміщення в сівозмінах з урахуванням біологічних особливостей [3].

Картоплярство є невід’ємною і важливо складовою розвитку сільського господарства. Проте за останні два десятиліття площа в Україні під картоплею суттєво скоротилася. Якщо у період із 2000 р. по 2010 р. вона поступово зменшилась з 1629 тис. га до 1408 тис. га, то впродовж 2011-2023 рр. істотно зменшилась до 1210 тис. га (на 25 %) (рис.1).

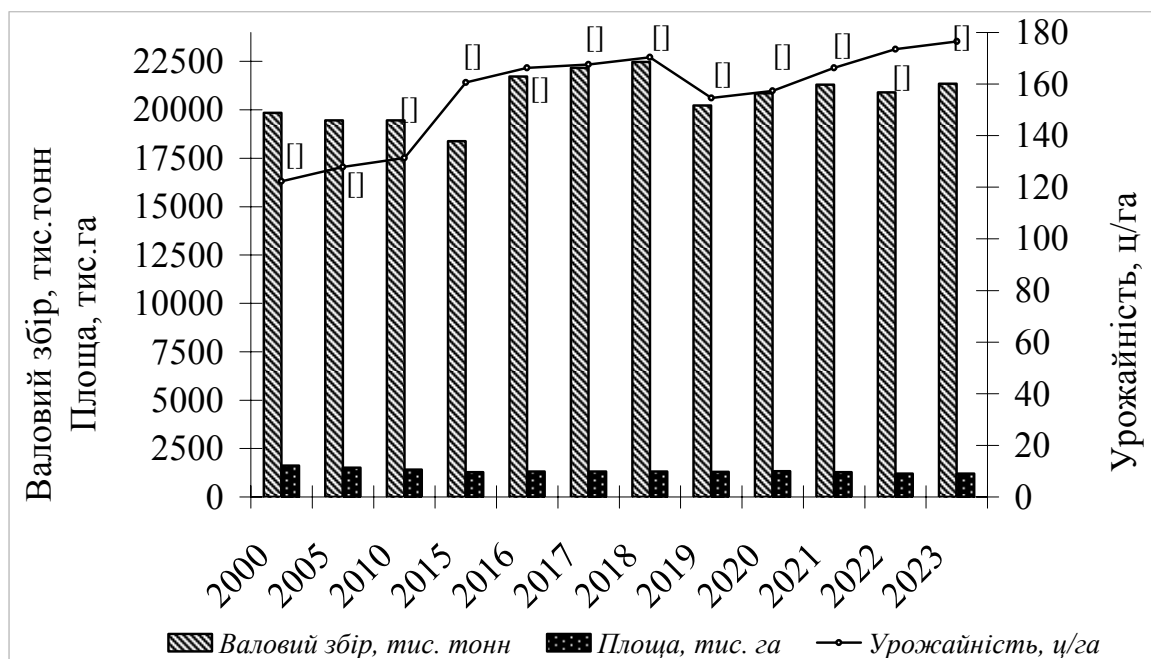

Рисунок 1 - Динаміка виробництва картоплі в Україні (без урахування Херсонської області)

Джерело: побудовано автором на основі даних [4]

Найбільші площі під картоплею минулого року були зосереджені у Вінницькій (104,3 тис. га, або 8,6% до загальної площі), Львівській (99,4 тис. га, або 8,2%), Житомирській (97,8 тис. га, або 8,1%), Волинській (84,4 тис. га, або 6,9%), Київській (83,4 тис. га, або 6,8%) областях.

За результатами аналізу статистичних даних урожайність картоплі коливалася від 257,6 до 111,8 ц/га. Найбільший врожай у 2023 році зібрано аграріями в Черкаській (257,6 ц/га), Полтавській (228,5 ц/га) та Житомирській (194,6 ц/га) областях. Найменші врожаї зібрано в Запорізькій (111,8 ц/га), Донецькій (113,4 ц/га) та Харківській (122,6 ц/га) областях (рис. 1).

Динаміка виробництва картоплі в Україні в розрізі адміністративно-територіальних одиниць станом на 2023 рік представлено на рис. 2.

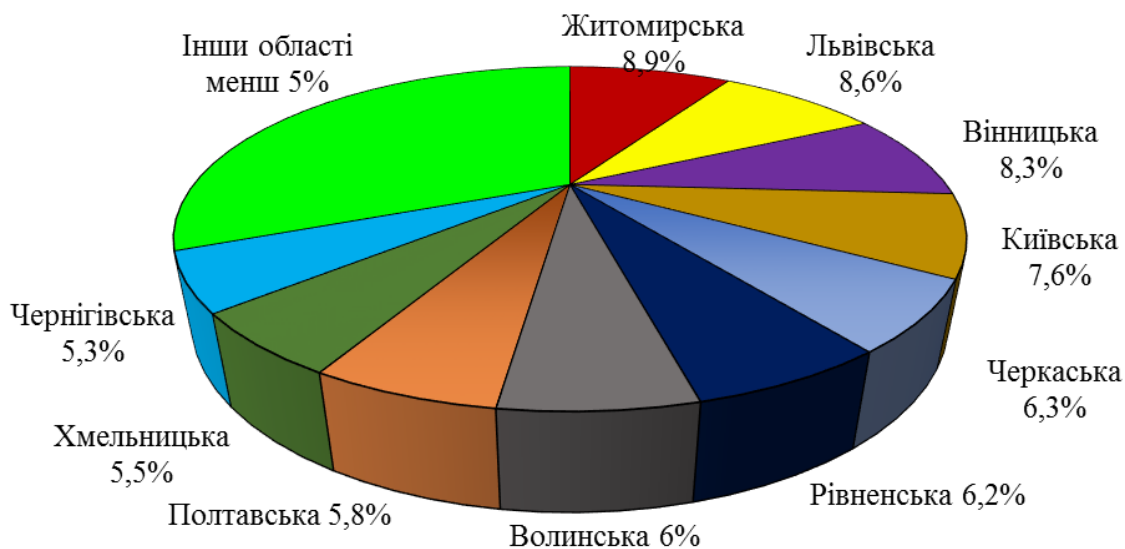

Рисунок 2 - Виробництво картоплі в Україні по областях станом на 2023 рік (%) (без урахування Херсонської області)
Джерело: побудовано автором на основі даних [4]

Як бачимо з діаграми, лідерами за обсягом виробництва у минулому році були Полтавська, Чернігівська та Хмельницька області. Основними регіонами з виробництва картоплі є Житомирська, Львівська, Вінницька, Київська, Черкаська, Волинська, Рівненська, Полтавська, Хмельницька і Чернігівська області. Разом у цих регіонах виробляють 68,5% картоплі від усього загального обсягу в Україні.

Отже, основним фактором, який вплинув на збільшення валового збору є урожайність. Причиною збільшення урожайності є забезпеченість якісним насінним матеріалом, виконання агротехнічних заходів в установлені терміни, внесення мінеральних та органічних добрив, застосування сучасної техніки та погодні умови.

Перелік посилань

1. Агromетeорoлoгiчнi рeсyрси кaртoплi / зa рeд. П. С. Тeслyкa. Кийв: Урoжaй, 1992. 206 с.
2. Федосій І. О., Комар О. О., Фурдига М. М., Захарчук Н. А. Картоплярство: навч. посібник. Київ: ФОП Ямчинський, 2022. 382 с.
3. Кононунченко В.В., Сторожук В.А. Ринок картоплі в Україні: стан та проблеми. *Картоплярство*. 2002, № 31. С. 3-15.
4. Державна служба статистики України. Сайт Державного департаменту статистики України. Сільське господарство. Рослинництво. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.